

Grigore Vasiliu Birlic, Ionel Țăranu, Constantin Toneanu și Ion Morțun, văzuți de Sell.

A ÎNCETAT BRUSC RÎSUL THALIEI...

...și însăși muza Comediei, cu colțurile buzelor lăsate, a păstrat un minut de tăcere: a murit Birlic.

Cu plecarea lui dintre noi nu dispăre numai un mare comedian — unul dintre cei mai mari pe care i-a avut țara noastră — ci se întunecă însuși simbolul comediei, pentru că Birlic era un „fenomen comic”.

N-o spunem asta numai noi; au spus-o marii oameni de teatru, care l-au văzut jucând, și l-au aplaudat fascinați, la Paris, la Moscova, la Veneția, oriunde apariția lui Birlic a cucerit laude ce s-au răsfrînt asupra țării.

Predestinat a fost Birlic carierei pe care a îmbrățișat-o cu grabă tinerească, chiar din primul an al studenției sale, la un conservator dintr-o capitală de provincie. În acel oraș exista un teatru național și studentul Grigore Vasiliu — așa cum semna pe atunci viitorul Birlic — a cucerit repede orașul. Chiar de atunci, din acele zile ale primăverii carierei lui actricești, publicul îi căuta numele pe afiș, și, dacă-l găsea, se grăbea să ajungă din timp la casa de bilete a teatrului. Impresionat de seducătoarea personalitate comică a proaspătului actor-student, unul dintre dramaturgii noștri cunoscuți, tânăr și el în anul 1928, i-a scris special lui Birlic o comedie, pentru producția lui de absolvire

Birlic văzut de Victor Ion Popa

a conservatorului — privilegiu omagial de care, pe cît știm, nu s-a mai bucurat niciodată alt actor. Piesa se cheama *Semnul particular*, iar autorul — Mircea Ștefănescu.

Se împlinesc exact 40 de ani de cînd, cu prilejul unor puneri în scenă la acel teatru național din nordul Moldovei, l-am cunoscut pe tînărul actor începător Grigore Vasiliu. Natura sa comică m-a impresionat, de cum l-am văzut. Plecînd spre București, l-am luat cu mine către un destin pe care nu-l vedeam limpede, îl prezîteam numai. Confirmarea că n-am greșit am avut-o la primii pași ai lui în Capitală. La gară nu erau taxiuri. Ne-am suit în tramvai. M-am oprit să scot bilete, iar Grigore a luat-o înainte. Taxatorul văzîndu-l, și-a uitat de slujbă și rîzînd mi-a făcut semn să privesc și eu pe „caraghiozul” care a trecut. A fost primul succes bucureștean al tînărului Vasiliu. Nu peste multă vreme i-am încredințat rolul principal din farsa *Birlic*, care i-a pecetluit viața. Iar ultima lui apariție pe scenă — înainte de sfîrșitul atît de prematur și de fulgerător al vieții lui — a fost recenta serie de spectacole, tot cu farsa *Birlic*.

Grigore Vasiliu a fost apreciat fără rezerve și iubit frățește de cei mai mari actori ai noștri — un Iancovescu, un Timică și atîția alții erau bucuroși să joace alături de el — pentru că *Birlic* a fost totdeauna un partener ideal pentru colegii lui, care-și dădeau seama ce motor de viață scenică imprima unui ansamblu, fie chiar și o apariție efemeră a lui *Birlic*, — actor care nu refuza niciodată un rol secundar, dacă în acest fel putea fi de folos spectacolului.

În trupul lui mărunțel, înseși disonanțele se asociau pentru a compune o armonie comică. S-a vorbit uneori, deseori, despre fizicul lui *Birlic* și s-au găsit oameni care să-i explice succesul prin aceste elemente exterioare, fără să se gîndească la marea intuiție artistică, datorită căreia *Birlic*, perfect conștient de posibilitățile lui, realiza totdeauna cel mai nimerit acord între fizicul, vocea, jocul ochilor, întreaga lui mimică, și tipul de personaj pe care-l interpreta.

Forța de caracterizare a lui *Birlic* avea o gamă foarte variată. Acest actor, al cărui succes începea uneori dinaintea de intrarea lui în scenă — fiindcă era suficient să i se audă vocea în culise, cînd așa cerea rolul, pentru ca aplauzele să pornească din toate colțurile sălii — ei bine, acest interpret ideal al lui Brînzovenescu, Crăcănel, Dandanache sau Bobcinski, a izbutit ca în unele roluri — ca *Topaze* — să transmită publicului emoția, cu o vibrație atît de sinceră, încît lumea a uitat în acele clipe că... „Ja *Birlic* se ride”.

Trupa Teatrului Național era în turneu acum cîțiva ani cu *O scrisoare pierdută*. Toți artiștii poporului, titulari ai rolurilor din capodopera lui Caragiale, făceau parte din echipă. Plecasem de la hotel *Minerva*, la Craiova, și ne îndreptam în ceată spre sala teatrului: Costache Antoniu, Niki Ata-

Canciano în „Bădăranii” de Goldoni

Ichim în „Steaua fără nume” de Mihail Sebastian

*Raspluev în „Nunta lui Krecinski” de
Suhovo Kobilin*

nasiu, Marcel Anghelescu, Giugaru, Talianu, Birlic și alții. Mergeam pe mijlocul străzii, și la câțiva pași în urma noastră, mulțime de craioveni se țineau după noi.

— Uitați-vă ce puhoi de lume e-n spatele nostru, spune unul dintre noi.

— Popularitate! N-ai cum să te ferești, adaugă altul.

— Sîntem cea mai bună reclamă, se împăunează un al treilea.

Îl iau la braț pe Birlic, rămîn mai în urmă cu el și-i spun:

— Grigore, la prima răspintie, tu ia-o la stînga.

— De ce?

— O să vezi, ia-o la stînga singur.

Așa a făcut, și toată Craiova a cotit-o la stînga după el, părăsindu-ne pe noi, cei cu „popularitatea” și cu „reclama”.

Faima lui Birlic a fost colosală, la nivelul glorioș și de formidabil răsunset popular care a făcut idoli ai scenei din un Leonard, un Constantin Tănase, un Vraca, o Maria Tănase.

Iar acum, la moartea celui care mai mult de patru decenii ne-a făcut să rîdem, dragostea, admirația și recunoștința pe care i le purtăm îi dau, din nefericire, dreptul și la plînsul nostru.

Sică Alexandrescu

Publicul bucureștean aducînd ultimul său omagiu lui Birlic

